

Meekijken

Al bijna een jaar wordt er gerestaureerd in Ons' Lieve Heer op Solder, en dagelijks kijken onze bezoekers mee. Sommigen komen er speciaal voor; voor anderen is het een verrassing dat de met sterren aangeprezen afbeelding uit de reisgids niet meer blijkt te kloppen. Op allerlei manieren proberen we ter plekke hun verwachtingen bij te stellen: met foto's, tekst en mondelinge toelichting. Nu te mogen kijken is een kans. Veel restauraties worden achter gesloten deuren uitgevoerd, maar hier is het mogelijk persoonlijk toelichting te krijgen van een museummedewerker of restaurator. De meeste bezoekers waarderen deze aanpak. Op het reactiebord naast de biechtstoel moedigen ze ons aan en beloven ze na de restauratie terug te komen. We bereiden ons voor op grote drukte! Maar om die verantwoord aan te kunnen, hebben we nog wel wat stappen te gaan. Funderen, graven en verbouwen bij de burens staan nu op het programma, te beginnen in 2011. De aannemer voor dit werk is geselecteerd, Schakel en Schrale B.V., en heeft grote ervaring met dit soort werkzaamheden in de Amsterdamse binnenstad. We tekenden het contract tijdens een feestelijke bijeenkomst in de zolderkerk en wederom bleek dat onze kerk, ondanks steigers en plastic, nog niets aan kracht heeft ingeboet als bijzondere ruimte van samenkomst. De eerste indruk mag misschien leeg of zelfs ontzield zijn, maar die verdwijnt al snel als een groep neerstrijkt op de banken en stoelen: scholieren, bezoekers van de museumnacht, of gasten bij een herdenkingsbijeenkomst. Hierbij denk ik in het bijzonder aan de intieme en aangrijpende bijeenkomst op 31 oktober j.l. waarin we, samen met zijn vrienden en familie, onze collega David Quail herdachten, die een week daarvoor volkomen onverwacht, op 62-jarige leeftijd, overleed. Hij werkte ruim acht jaar in Ons' Lieve Heer op Solder als medewerker interne dienst, intens betrokken, en met onvoorwaardelijke zorg voor het museum, zijn collega's en de bezoekers. We missen hem iedere dag, maar koesteren de herinnering aan een man die er op zijn eigen, bescheiden manier steeds weer in slaagde bezoekers zich welkom te laten voelen in een museum waar volop gerestaureerd wordt, maar waar meekijken mag, op alle dagen van de week.

Judikje Kiers *directeur*

Foto: Budwilowitz&Kamerich/Eyesz

Orgel onder handen genomen

Foto's: Han van Gool

Oneffenheden uit de klank

Het orgel van Ons' Lieve Heer op Solder ondergaat op dit moment een restauratie, de eerste na veertig jaar. Maar het vertrouwde, huiselijke geluid zal blijven. "Alleen de oneffenheden uit de klank verdwijnen."

Tallose malen bespeelde Henk Verhoef het orgel van de zolderkerk. "Een mooi historisch orgel, dat delicaat en kamermuziekachtig klinkt. Niet echt geschikt voor de grote werken van Bach, wel voor het meer verfijnde werk uit de achttiende eeuw: sonates en menuetten. En voor begeleiding tijdens de Kerstdienst."

Verhoef is niet alleen organist, maar ook orgeladviseur. Met zijn deskundig oog keek hij naar het orgel dat in 1794 gebouwd werd door Hendrik Meijer en nog steeds grotendeels in originele staat verkeert. Hij legde zijn bevindingen vast in een rapport waarmee de orgelrestaurateur – Elbertse Orgelmakers BV te Soest – inmiddels aan de slag is gegaan. Als onafhankelijke deskundige kijkt Verhoef kritisch mee tijdens het restauratieproces.

Heel nauwkeurig werk

Het orgel maakt op dit moment – net als de rest van de zolderkerk – een ontzieldedruk. Het front en de kast zijn er nog, maar de pijpen en de rest van het binnenwerk zijn verdwenen. Die wachten in Soest op restauratie. De zeshonderd pijpen zijn gemaakt van een dun metaal met zeer hoog loodgehalte. Ze zijn dus kwetsbaar, want lood is zacht. Sinds de vorige restauratie in 1970 hebben ze de nodige deukjes en andere schade opgelopen. De orgelmakers in Soest maken de pijpen opnieuw recht en gebruiken waar nodig de soldeerbout.

"Heel nauwkeurig werk", weet Verhoef. Ook de windlade, die de pijpen van lucht voorziet, nemen zij onderhanden. Bij de vorige restauratie zijn daarin plastic hulsjes geplaatst, om de boel winddicht te houden. Destijds klonk daarbij de verzekering dat "toekomstige generaties er nooit meer naar zouden hoeven omkijken", maar dat bleek dus niet het geval. De hulsjes zijn verhard en vast gaan zitten en lieten daardoor wind ontsnappen. Ze maken straks weer plaats voor de oude, houten constructie. De windlade wordt verder afgedicht met schapenleer. Of dat straks voor een compleet ander geluid gaat zorgen? "Nee. De oneffenheden in de klank zijn weg, maar het geluid van het orgel zal niet opeens anders zijn. Dat is ook niet de bedoeling. Er zijn wel eigenaren die zo'n restauratie aangrijpen om een heel andere klank te bewerkstelligen, maar dat is om redenen van historie en monumentenzorg ongewenst. Het is juist mijn taak om erop toe te zien dat zoiets niet gebeurt. Maar daar hoeft ik me bij Ons' Lieve Heer op Solder geen zorgen om te maken."

Zacht glimmend van de was

Verhoef wijst erop dat het orgel overduidelijk uit twee delen bestaat. Hij vermoedt dat het front van het orgel er al stond en dat orgelbouwer Meijer daar in 1794 een andere kast achter gemaakt heeft. Het orgel is aanvankelijk ook geschilderd geweest, misschien

vergelijkbaar met de imitatie-marmering die op de pilaren bij het altaar is aangetroffen. Vermoedelijk in de tweede helft van de negentiende eeuw is deze laag eraf geloogd, waardoor het eikenhout tevoorschijn kwam. "Het hout is schitterend, zacht glimmend van de wasafwerking."

Ook het houtsnijwerk verkeert in goede staat. "Heel mooi gemaakt, heel kwetsbaar", zegt Verhoef. Hij gaat ervan uit dat de twee putti bovenop het orgel van plaats zullen wisselen. Op oude foto's blijken ze andersom te staan, hetgeen ook logischer is. "De mannetjes blazen nu naar elkaar toe, terwijl je verwacht dat ze hun trompetjes naar buiten steken." De ruimte achter het orgel is volgens Verhoef bedoeld geweest voor het koor, een kleine schola die Gregoriaans zong. Daar zat ook wel een zekere logica in: een koor moest je in die tijd vanuit de kerk niet zien, wel horen. Misschien hebben in de ruimte ook geregeld enkele violisten en blazers gezeten die door het orgel werden begeleid – een praktijk die bij huisorgels in de zeventiende en achttiende eeuw gangbaar was.

In diezelfde ruimte is de balgkast te vinden. De balg en de windmotor ondergaan ook een opknappbeurt, evenals de vier orgelpijpen die bij de vorige restauratie kennelijk zijn afgekeurd en vervolgens in de kast belandden. "Die pijpen zijn helemaal plat. We maken ze weer keurig rond en zetten ze daarna gewoon terug in het orgel."

Foto: Gert Eijkelboom

Het idee van echt marmer

Altaar in oude glorie hersteld

Het altaar van Ons' Lieve Heer op Solder krijgt zijn oude kleur terug: een roodbruine marmerimitatie. Met groot geduld halen restauratoren die vanonder de witte verflaag op de zuilen tevoorschijn. Ook het tabernakel had nog een verrassing in petto.

Foto: Budwilowicz&Kamerich/Eyes

Heel voorzichtig krabt restaurator Ruth Jongsma met een scherp mesje een witte verflaag van het altaar af. Millimeter voor millimeter gaat het. Onder het wit komt een roodbruine verflaag tevoorschijn. Als ze een stuk heeft vrijgelegd, gaat ze er vervolgens met een wattenstaafje met oplosmiddel overheen. Ook weer heel voorzichtig. Zo rolt ze er als het ware twee gelijke vernislagen af en komt de rode marmerimitatie goed in zicht.

Op deze minutieuze manier hebben Jongsma en haar collega's de afgelopen maanden een groot deel van het altaar behandeld. Het resultaat van hun geduldig werk is aan de rechterzijde van het altaar goed zichtbaar. Jongsma kijkt er vol bewondering naar. "Het is toch fantastisch dat je een marmerimitatie uit het einde van de achttiende eeuw kunt vrijleggen en kunt zien hoe prachtig die toen geschilderd is. Meestal worden die oude lagen weggeschuurd en krijg je er nooit meer wat van te zien."

Foto: Peter Boer

Ze wijst op de bruinrode en grijze tinten op het grootste deel van de pilaar en zegt: "Kijk, daardoorheen is met donkerrood en wit heel precies de adering aangebracht. Je ziet de penseelstreek lopen, zelfs met hier en daar een druipeer. Door het verwijderen van de vernislaag zijn de kleuren helderder, maar ook iets platter. Uiteindelijk hebben ze de vernis dus wel nodig."

Minder hard

Waarom de roodbruine marmerimitatie is verdwenen onder een witte laag, is niet bekend. Jongsma vermoedt dat men wit aan het eind van de negentiende eeuw, in de museumtijd, gewoon mooier vond of passender bij de gele kleur van de kerk (die in een eerdere fase rozerood was). Hoe het ook zij, in de toekomst zal het altaar zijn oorspronkelijke kleuren terugkrijgen: op de pilaren roodbruin en aan het basement grijs. "Daardoor oogt het een stuk rustiger, vriendelijker, minder hard." Als Jongsma en haar collega's ruim een kwart van het altaar van de oude laag hebben ontdaan, kunnen ze goed zien hoe de marmering verloopt. Dit patroon brengen schilders vervolgens ook aan op de rest van het altaar. Dus met behoud van de onderlagen. Jongsma: "Wat er nu op zit, heeft ook kwaliteit. Het is zonde om dat eraf te schuren. Daardoor verlies je een hele laag geschiedenis. We moeten ook rekening houden met de toekomst: misschien willen ze over honderd jaar de witte laag weer in het zicht brengen. Die keus moeten wij toekomstige generaties niet ontnemen."

Het zal overigens nog een hele klus zijn om die oude marmering na te maken, verwacht Jongsma. "Het is heel eenvoudig gedaan: met simpele middelen, maar met groot effect. De aanblik geeft je het idee van echt marmer. Die illusie van echt marmer was tot ver in de negentiende eeuw al voldoende. Pas aan het eind van die eeuw vond men het belangrijk om heel realistisch te werk te gaan. Alle schilders van nu zijn opgeleid in dat laat-negentiende-eeuwse realiteitsdenken. Om deze klus goed te kunnen klaren, moeten ze dus alles wat ze geleerd hebben even terzijde schuiven. Ze moeten een heel andere techniek gebruiken."

Draaibaar tabernakel

Als straks het altaar gerestaureerd is, verschijnt daarop ook een geheel opgeknapt tabernakel. In dit liturgisch meubel worden de tijdens de eredienst geconsacreerde hosties bewaard. Het bijzondere van het tabernakel in Ons' Lieve Heer op Solder is dat het draaibaar is. Het bestaat uit vier nissen, waarvan drie bekleed zijn met zijde. De ondiepe nis

Open restauratie 2009-2011

Foto: Peter Boer

aan de voorzijde heeft een decoratie van beschilderd hout. In de drie beklede nissen van het draaitabernakel kunnen naast de ciborie (een kelk met deksel waarin de hosties bewaard werden) ook een beeldje en een kleine monstrans hebben gestaan. Al draaiend zouden die in het zicht zijn gekomen. "Hoe het draaitabernakel precies gebruikt is, weten we niet", zegt conservator Annemiek van Soestbergen. "Dat onderzoeken we nog."

Bij de restauratie bleek dat de drie zelden zichtbare nissen met kleurige zijde zijn bekleed: roze, wit en blauw. De zijde zat onder een met sterren en symbolen versierde witte stof die in later jaren is aangebracht. Textielrestaurator Loutje den Tex heeft de oorspronkelijke bekleding geconserveerd.

Onerbiedig gezegd

Het tabernakel is ruim tweehonderd jaar oud. Dankzij onderzoek met infrarood techniek is inmiddels precies bekend in welk jaar het meubel is gemaakt: 1783. Zelfs de namen van de makers zijn achterhaald: Theodoor Meijer en Hendrik Masker, in de archiefstukken omschreven als 'goed Rooms'. Hun tabernakel komt er na de restauratie anders uit te zien dan het tegenwoordig oogt. De huidige zwarte kroonlijsten herkwamen hun oorspronkelijke paarse tint van de houtsoort purperhart. De rest van het hout – finer van citroenhout – krijgt opnieuw een gelijke kleur. De altaarkist waarop het tabernakel rust, ondergaat geen grote ingrepen. De kist, of tafel, is volgens conservator Thijs Boers – "onerbiedig gezegd" – gemaakt van waalbomenhout, voor een deel zelfs van hergebruikt materiaal. "De mensen zijn in die tijd erg zuinig geweest. Hergebruik was heel normaal. Bovendien kwam de kist zelf toch niet in zicht, dus waarom zouden ze daar veel geld aan spenderen?"

De liturgische kleden die over de altaarkist gedrapeerd worden, bestaan uit drie gewijde linnen altaardoeken. Fraaier en luxer is het vooranzicht van het altaar. Het werd bekleed met een loshangende of op een raam gespannen doek, een antependium. Het museum heeft een aantal prachtige antependia in zijn collectie, maar die zijn te kwetsbaar om tentoon te stellen. Er zal dus een replica komen, in dezelfde negentiende-eeuwse stijl.

Hierarchie in de kerk

Foto: Han van Gool

Bij de herinrichting van de kerk zal de hiërarchie die onder kerkgangers bestond opnieuw zichtbaar worden gemaakt in het interieur. Zo betaalden de gezinnen die in de voorname herenbanken aan de zijkant plaats namen het meest voor hun plekje in de kerk. Daarna volgden de kerkgangers op de eerste rijen tegenover het altaar. "Daar betaalden men ook redelijk voor", weet conservator Boers. "Hoe verder van het altaar hoe minder men hoefde te betalen. Achterin waren de staanplaatsen. De galerij was gratis." In het midden van de kerkzaal was een afgeschermd gedeelte, in carrévorm achter een balustrade, waar de rijkere dames uit het ouderenhuis zaten. Zij werden, met een

verwijzing naar de naam van het tehuis, de Vredenburgvrouwtjes genoemd. De vrouwen zaten op lage bankjes, die – net als de balustrade – in de gerestaureerde kerkzaal zullen terugkeren.

Voor het 'herstel van de hiërarchie' kan het museum zich op diverse bronnen beroepen, zoals tekeningen en de boekhouding van de kerk. Ook een bijzonder interview met de hoogbejaarde zusters Schoemaker uit de Heintje Hoekssteeg (1952) levert bewijzen. Zo kunnen de dames zich bijvoorbeeld herinneren dat in hun jeugd de plaatshuur f 2,50 per jaar bedroeg. En ook: "Dat de stoele in de kerk niet veel moois waren en van allerlei soort; vele ook zonder leuning."

Vrienden van Ons' Lieve Heer op Solder

Ons' Lieve Heer op Solder heeft een hechte groep vrienden; het zijn vaak mensen die op een bijzondere manier betrokken zijn bij het museum. In deze rubriek krijgen persoonlijke geschiedenissen een plek. Reacties en suggesties naar: info@opsolder.nl

Emmy Louridtz-Hooghiemstra

Linksboven op de foto staat Emmy Louridtz-Hooghiemstra met haar broer en schoonzusjes. Ze drinken een glaasje half om half en roken een sigaret (!) in de keuken van het museum. Het is feest, de tweeling van Emmy en haar man Willem Jan Louridtz is zojuist gedoopt. In Ons' Lieve Heer op Solder, in 1972. Dat lijkt lang geleden, en dat is het ook wel, maar de banden met deze buurt en Ons' Lieve Heer op Solder, de kerk, gaan nog veel verder terug. In 1888 liep grootmoeder Maria Cornet mee als bruidje in de proces-sie ter ere van de inwijding van de derde Nicolaaskerk. Tot die tijd ging zij met vader en moeder in Ons' Lieve Heer op Solder naar de kerk. Maria trouwde met Heinrich Eduard Grünning uit Mettingen. Veel inmiddels gerenommeerde bedrijven zijn gesticht door families uit Mettingen. Zij hebben veel gedaan voor katholiek Amsterdam en vormden een netwerk dat nog altijd voelbaar is. Ook vandaag de dag roept de buurt rond het ouderlijk huis op de Geldersekade een gevoel van thuis op voor mevrouw Louridtz-Hooghiemstra. Inmiddels zijn haar familie en Ons' Lieve Heer op Solder al meer dan honderd jaar met elkaar verbonden en dat mag bijzonder genoemd worden.

25% korting voor vrienden van Ons' Lieve Heer op Solder

Bij inlevering van deze bon krijgt u 25% korting op de entree bij een bezoek aan de tentoonstelling *Wonder boven Wonder – outsiderkunst en bijbelverhalen in het Bijbels Museum*.

Vier jaar geleden lieten de 'Amerpoort-kunstenaars', allen met een verstandelijke beperking, zich inspireren door Rembrandt. Ons' Lieve Heer op Solder maakte er toen de tentoonstelling *The Amazing Rembrandts* van. Dit jaar was de bijbel hun thema en ontstond daaruit de tentoonstelling *Wonder boven Wonder* in het Bijbels Museum. Voorgelezen verhalen uit het Oude en Nieuwe Testament en bekende bijbelse voorstellingen uit de kunstgeschiedenis zijn de inspiratiebron. Bijbelverhalen zijn vertaald naar kleurrijke en verrassende schilderijen – persoonlijk getint en raak getroffen. U ziet een selectie van ruim 180 werken in bijna alle zalen van het museum. Voor kinderen tussen de 4 en 12 jaar is er een speciale voorleesroute. Alle werken uit de tentoonstelling zijn bovendien

te koop. De opbrengst komt ten goede aan kunstprojecten van zorgorganisatie Amerpoort.

Bijbels Museum
Herengracht 366-368
1016 CH Amsterdam

Geldig voor 2 personen. De actie geldt o.b.v. de volwassen prijs t/m 30 januari 2011. **Kinderen t/m 12 jaar gratis entree.**

beschreven, worden de kaders van de regeling toegelicht. West staat voor West Nederland. De Europese subsidieregeling Kansen voor West is gericht op de kwaliteitsverbetering van oude binnensteden in de Randstad. Projecten op het gebied van kunst en cultuur die de stedelijke omgeving een duurzame kwaliteitsimpuls kunnen geven, komen na een strenge selectie in aanmerking voor een ondersteuning vanuit deze regeling. Voor de restauratie- en uitbreidingsplannen heeft Ons' Lieve Heer op Solder vorig jaar ruim 3 miljoen euro gekregen vanuit Kansen voor West. Een substantieel bedrag waardoor de realisatie van het project stevige grond onder de voeten kreeg. En wat is het belangrijk dat deze uitbreiding er komt want door de grotere entree en de diverse nieuwe voorzieningen wordt het behoud van het monument veilig gesteld en de kwaliteit van het bezoek verbeterd. Dat is goed voor het museum, en het heeft ook een positieve uitstraling naar het omliggende gebied. Ruim 350 mensen bezochten Ons' Lieve Heer op Solder op deze projectendag van Kansen voor West. Vooral buurtbewoners hebben gebruik gemaakt van de mogelijkheid even binnen te lopen en te kijken hoe het gaat. Daar waren we blij mee, want met de omwonenden maken we deel uit van die zeer bijzondere binnenstad van Amsterdam en dat is nu precies waar het om gaat in Kansen voor West.

Kansen voor West

Begin van de maand was Museum Ons' Lieve Heer op Solder een dag gratis toegankelijk in het kader van de projectendag Kansen voor West. Zowel binnen als buiten het museum bleken niet veel mensen te weten wat Kansen voor West nu precies is, "west wat"? In de fotobrochure, waarin 100 projecten staan

Colofon

De verantwoordelijkheid voor gesigneerde stukken berust geheel bij de auteurs. Overname van teksten of delen ervan is slechts toegestaan met bronvermelding en/of schriftelijke toestemming van de auteur.

Redactie: Bert van der Kruk, Judikje Kiers, Birgit Büchner, Thijs Boers, Annemiek van Soestbergen en Trees van Mansfeld.

Vormgeving: Studio Berry Slok

Druk: Drukkerij Tesink

Foto's: Museum Ons' Lieve Heer op Solder, tenzij anders vermeld

© Museum Ons' Lieve Heer op Solder

Agenda / Mededelingen

OPEN! Restauratie De komende maanden wordt nog volop gerestaureerd aan het altaar en de zolderkerk wordt geschilderd. Achtergronden en vondsten zijn te zien in de tentoonstelling OPEN! Restauratie. Volg de restauratie op de voet via de weblog www.opsolder.nl.

Vriendenochtend op zondag 12 december van 11.00 uur tot 13.00 uur
Thema: vooruitblik op de herinrichting van de kerk
Reserveren: b.buchner@opsolder.nl

Sinterklaas en Kerst: ivm de restauratie is er dit jaar geen sinterklaastentoonstelling en er zijn geen nachtmissen.

Ik vast is een tentoonstelling op de binnenplaats van het **Amsterdams Historisch Museum**.

In de presentatie wordt aan de hand van persoonlijke verhalen ingegaan op vasten binnen Jodendom, Katholicisme en Islam. Achttien Joodse, Katholieke en Moslimvrouwen vertellen over hun ervaringen en beleving van Jom Kippoer, de Vastentijd en de Islamitische maand Ramadan. Door middel van interviewcitatens, persoonlijke objecten en een door hen gedecoreerd bord vertellen ze hierover hun eigen verhaal: wat betekent vasten voor hen? Wat komt er zoal bij kijken? Wat is het doel er van? Deze vragen zijn samen met deze vrouwen onderzocht aan de hand van vijf thema's: Voorbereiding, Beheersing, Bewustwording, Bezinning en Afsluiting/Volbrenging. De resultaten hiervan worden gepresenteerd in de Wezenkastjes.

Ik vast is gemaakt in nauwe samenwerking met het Joods Historisch Museum, Museum Ons' Lieve Heer op Solder en Vanessa Vroon-Najem (Universiteit van Amsterdam/AISSR in opdracht van FORUM).

Gratis te bezichtigen tot eind maart 2011

Werelderfgoed

De Amsterdamse grachtengordel is op 1 augustus 2010 door Unesco benoemd tot werelderfgoed.

Deze 17de-eeuwse stadsuitbreiding is een culturele locatie die vanuit internationaal perspectief van uitzonderlijke waarde is, zo oordeelde de VN-commissie. De gemeente Amsterdam is blij met deze officiële kwalificatie. Zij ziet het als een erkenning van de culturele en historische waarde van de grachtengordel en een compliment voor de manier waarop de gemeente Amsterdam in het verleden en vandaag de dag de grachtengordel heeft weten te behouden. Ons' Lieve Heer op Solder valt niet in dit officiële erfgoed-gebied, maar is in de publiciteit rondom de Unesco toekenning volop meegenomen. Ons museum bevindt zich in de zogenoemde 'bufferzone', het gebied direct rondom de grachtengordel. Ook deze bufferzone telde mee in de beoordeling en in dat kader werd dan ook ons monument bezocht door Unesco vertegenwoordigers. Zij lieten zich waarderend uit over het unieke monument en de manier waarop we het behouden, beheren en openstellen. De zorg voor het monument gaat samen op met het levend houden ervan. Deze aanpak kenmerkt ook de grachtengordel en droeg op een belangrijke manier

bij aan de positieve beoordeling en de uiteindelijke benoeming tot werelderfgoed. De wens om op de werelderfgoedlijst te komen bestond al lang in Amsterdam. Het is een prestigieuze lijst waarop de mooiste plekjes ter wereld staan die volgens Unesco gelden als "een erfenis waar we nu mee leven, en die we aan de toekomstige generaties door willen geven". Dat het nu een feit is zal, zo verwacht de gemeente, positief effect hebben op de toeristische belangstelling voor de stad. De grachtengordel is het negende werelderfgoed in Nederland. Eerder al werden onder meer de Waddenzee, het Rietveld Schröderhuis in Utrecht, de molens van Kinderdijk en het voormalige eiland Schokland op de lijst gezet. Op de Werelderfgoedlijst staan in totaal op dit moment 890 monumenten en natuurgebieden, locaties en objecten.

Europa investeert in uw toekomst uit het Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling (EFRO)